

Projekt PYTBUL – Empowering Youth in the Region

(Zavod BoB, Impact Hub Belgrade, Volonterski centar Istra)

Intellectual output 3 (VCI): Local scholarships policy recommendations

Sažetak analize dokumenata o stipendijama¹

Uvod

Kako bismo pripremili kvalitetan materijal za raspravu s mladima i participativno donošenje preporuka za poboljšanje sustava stipendiranja na području Istarske županije, analizirali smo dokumente kojima se utvrđuju kriteriji za dodjelu stipendija iz javnih izvora tj. novčanih potpora za školovanje koje dodjeljuju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (JLP(R)S-i). Na području Istre postoji 40 jedinica lokalne samouprave, od kojih je 10 gradova i 30 općina, te jedna jedinica područne (regionalne) samouprave pod nazivom Istarska županija (ukupno 41 JLP(R)S), a stipendije reguliraju s ukupno 42 dokumenta².

Između ostaloga, u dokumentima kojima se reguliraju stipendije analizirali smo:

- dostupnost dokumenata na internetskim stranicama JLP(R)S-a
- volontiranje kao kriterij za koji kandidati za stipendije mogu ostvariti (dodatne) bodove

Rezultati analize ostalih elemenata dostupni su u cjelovitom (za sada internom) tekstu analize³.

Dokumenti kojima se reguliraju stipendije u Istarskoj županiji

„Tijela javne vlasti obvezna su na svojim internetskim stranicama na lako pretraživ način i u strojno čitljivom obliku objavljivati: [...]“ „opće akte i odluke koje donose, kojima se utječe na interese korisnika, [...]“ (Zakon o pravu na pristup informacijama (NN 25/13 i 85/15)). U skladu s tim, dokumenti kojima se regulira dodjela stipendija trebali bi biti dostupni na internetskim stranicama svih JLP(R)S-a.

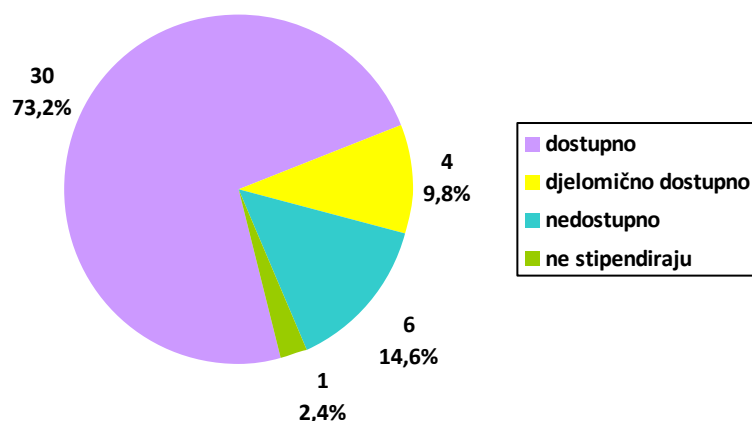
Kroz proces prikupljanja dokumenata koji se odnose (i) na školsku/ akademsku 2015./2016. godinu, na temelju vlastitog iskustva smo odredili 3 kategorije dostupnosti dokumenata: dostupno, djelomično dostupno i nedostupno – u vrijeme objave natječaja za dodjelu stipendija i njegovih rezultata.

Dostupnost dokumenata omogućilo je ukupno 30 JLP(R)S-a ili 73,2% i to: Istarska županija, svih 10 gradova i 19 općina (što je 63,3% svih općina na području županije).

¹ Analiza dokumenata i tekst sažetka: Danijela Ustić, Volonterski centar Istra

² Jedna općina nije raspisala natječaj za stipendije u akademskoj godini 2015./2016., a Istarska županija i Grad Umag imaju posebne dokumente kojima reguliraju dodjelu stipendija prema različitim primarnim kriterijima.

³ Cjeloviti interni dokument možete dobiti slanjem upita na e-mail adresu vci@vci.hr



Slika 1. JLP(R)S-i prema dostupnosti dokumenata kojima reguliraju stipendiranje učenika i studenata za 2015./2016. (N=41)

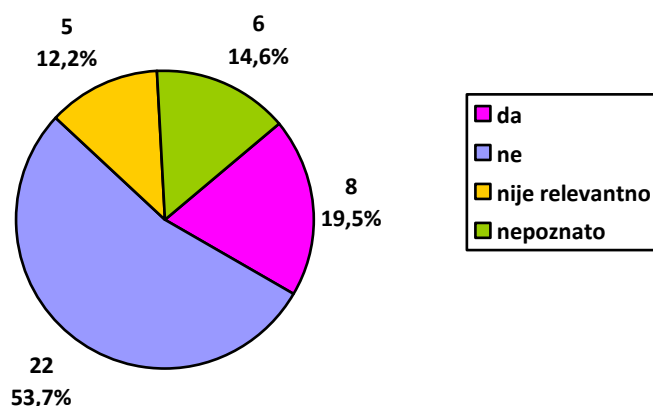
U skupinu onih s djelomično dostupnim dokumentima razvrstali smo 4 općine ili 9,8% svih JLP(R)S-a (ili 13,3% općina) koje su objavile samo dio relevantnih dokumenata ili su objavile sve dokumente ali ih nije bilo moguće pronaći bez dodatne pomoći. U JLS-e s nedostupnim dokumentima svrstali smo 6 općina ili 14,6% svih JLP(R)S-a (20% općina) koje nisu objavile dokumente kojima reguliraju stipendiranje, nisu objavile službena glasila u kojima se ti dokumenti nalaze ili uopće nisu navele pravni temelj za dodjelu stipendija. Jedna općina nije raspisala natječaj za stipendije niti na drugi način informirala učenike i studente da mogu zatražiti financijsku potporu u 2015./2016., zbog čega je nismo uključili u analizu.

Tijela koja donose dokumente kojima se regulira stipendiranje

U poduzorku od 35 dostupnih dokumenata pronašli smo da oba dokumenta kojima Istarska županija regulira stipendiranje donosi Skupština IŽ, a također u još 22 JLS-a te je dokumente donijelo gradsko odnosno općinsko vijeće, što znači da su 24 dokumenta (68,6% dostupnih dokumenata) donijela predstavnička tijela. Preostalih 11 dokumenata (31,4%) su donijeli gradonačelnici/e i načelnici/e. Iz nijednog dokumenta nije vidljivo jesu li mladi uopće i, ako da, na koji način mogli utjecati ili su utjecali na donošenje dokumenata odnosno kriterije temeljem kojih se dodjeljuju stipendije.

Volontiranje kao kriterij za koji je moguće ostvariti dodatne bodove

Volontersko iskustvo kandidata za stipendije postoji u 8 JLP(R)S-a: Istarska županija, Buzet, Labin, Pula, Umag, Barban. Cerovlje i Motovun tj. 19,5% ukupnog broja JLP(R)S-a. Pet općina trenutno stipendira sve svoje studente koji ispunjavaju minimalne kriterije (redovan upis više godine studija i prebivalište na području općine) pa tako (ni) volontiranje nije kriterij koji utječe na pozicioniranje kandidata na bodovnim listama.



Slika 4. Pojavljivanje volontiranja kao dodatnog kriterija koji se boduje, prema broju JLP(R)S-a (N=41)

JLP(R)S-i koji boduju volonterski rad, različito ga „smještaju“ u odnosu na ostale kriterije koji se dodatno boduju. Buzet je volontiranje povezoao s postignućima na natjecanjima, a tri ga JLS-a boduju u okviru posebnih okolnosti/ uvjeta (Cerovlje, Labin, Motovun) koji se u Cerovlju i Motovunu odnose na socijalno-ekonomske kriterije i, samo u slučaju Labina, još jedan dodatni kriterij uspješnosti. Istarska županija, Pula, Umag i Barban volontiranje utvrđuju kao zaseban kriterij.

Uvjeti pod kojima se volontiranje može bodovati

Neki JLP(R)S-i pomnije opisuju volontiranje kakvo žele dodatno bodovati. Pritom koriste različite kriterije za bodovanje tj. uvjet(e) ili kombinacije uvjeta koji moraju istovremeno postojati da bi se volontiranje bodovalo. Ti su uvjeti: minimalni broj volonterskih sati, trajanje, razdoblje i geografsko područje volontiranja te organizatori volontiranja.

JLS-i koji koriste samo jedan uvjet su Cerovlje, Barban i Motovun (u tehničkom smislu, Motovun koristi i uvjet broja volonterskih sati, no kako je moguće ostvariti bodove za količinu „do 15 sati“, čini se da bi se bodovao već i samo jedan realizirani volonterski sat).

Tri grada i Istarska županija koriste po dva uvjeta koji moraju postojati istovremeno da bi se volontiranje bodovalo. Kod svih je jedan od uvjeta razdoblje volontiranja, dok su ostali uvjeti:

- trajanje volontiranja
- geografsko područje ili organizator volontiranja
- minimalni broj volonterskih sati

Grad Pula boduje samo ono volontiranje koje ispunjava tri odnosno četiri uvjeta i to, osim razdoblja volontiranja (prethodna akademska godina, kao i za ostale kriterije), minimalni broj volonterskih sati (30) i organizatori volontiranja – udruge i ustanove „prepoznate kao organizacije koje rade za opće dobro“, za koje daju *primjere* samo s područja grada Pule.

JLP(R)S-i / uvjeti	minimalni broj volonterskih sati	trajanje volontiranja	razdoblje volontiranja	geogr. područje volontiranja	organizatori volontiranja
Istarska županija	100				
Barban					
Buzet				ustanove i udruge (osnivač ili djelovanje = grad), klubovi studenata	
Cerovlje		10 mjeseci			
Labin		10 mjeseci			
Motovun	„do 15 sati“			podrazumijeva se zbog organizatora	Općina Motovun
Pula	30			nejasno; vjerojatno DA	primjeri ustanova i udruga = Pula
Umag	20			može donijeti dodatni bod	

Tablica 1. Usporedni prikaz uvjeta za bodovanje volontiranja prema JLP(R)S-ima

Broj dodatnih bodova koji se dodjeljuju za volonterski rad

Kako se bodovi utvrđeni prema prosjeku ocjena i upisanom razredu/ godini studija dodjeljuju svim kandidatima, usporedili smo broj bodova za volonterski rad s drugim bodovima prema dodatnim kriterijima (koji se mogu odnositi na postignuća ili otežavajuće okolnosti). Najmanji broj bodova koji se može ostvariti za volonterski rad u većini JLP(R)S-a (5 od 8) *veći je od najmanjeg broja dodatnih bodova za postignuća*. Također su najmanji bodovi za volontiranje u prosjeku nešto veći od najmanjeg broja bodova za socijalno-ekonomske kriterije (u 3 od 6 JLP(R)S-a; dva nemaju tu skupinu kriterija). Ipak, važno je naglasiti da se volontiranje više boduje nego socijalni i materijalni uvjeti samo kada se radi o, po učincima, „najblažim“ kriterijima kao što je npr. školovanje drugog člana obitelji izvan mjesta prebivališta.

Dva JLS-a bodove za volontiranje razrađuju prema broju realiziranih volonterskih sati i to Motovun u tri kategorije, a Umag u pet kategorija (te 1 mogući dodatni bod ako je najmanje 50% volonterskih sati kandidat uložio u rad organizacija na području Umaga).

Način dokazivanja uloženog volonterskog rada

Kako bi im se dodijelili bodovi prema svim osnovnim i dodatnim kriterijima, kandidati prilažu odgovarajuće dokaze. Dvije općine nigdje ne navode što je „odgovarajući dokaz“ za realizirano volontiranje, polovica (4) JLP(R)S-a pravilnikom o stipendijama određuje da odgovarajuće dokaze ispunjavanja bilo kojeg kriterija posebno navode u tekstu natječaja (svake godine), a samo dva grada (Buzet i Umag) eksplicitno spominju potvrde o volontiranju odnosno ispunjene volonterske knjižice.

Volontiranje i njegovi jezični ekvivalenti izvan kriterija koji se boduju

Volonterski rad se u nekoliko dokumenata JLS-a pojavio i u drugim kontekstima i to s nejasnim ili nepovoljnim značenjima za stipendiste.

Tri općine obvezuju stipendiste na „volontiranje“ ili „dobrovoljni“ rad u programima koje organizira Općina ili Turistička zajednica. Jedna općina također svoje stipendiste obvezuje na rad bez naknade no to transparentno naziva „radnom obvezom“ (u trajanju od 7 radnih dana tijekom ljetnih mjeseci).

Jedan Grad određuje da stipendisti, uz pristanak Gradonačelnika, „mogu volontirati“ u tijelima gradske uprave i ustanovama ili tvrtkama u su/vlasništvu Grada do 80 sati godišnje, a o čemu se donosi posebno Rješenje.

Zaključna razmatranja i prijedlog tema za raspravu s mladima

Iako postoje neki svijetli primjeri u reguliranju stipendiranja u Istarskoj županiji, čini se da postoji još puno „prostora za unaprijeđenje“ (o čemu više govorimo u opsežnijem dokumentu) o kojem je neophodno razgovarati s mladima, kao npr.:

- u proces donošenja kriterija za stipendiranje uključiti mlade, putem informiranih i kompetentnih savjeta mladih odnosno na drugi odgovarajući način koji omogućuje širu participaciju ili bar upoznavanje mišljenja mladih (ankete, tribine, javne rasprave, savjetovanje sa zainteresiranom javnošću i sl.)
- sve relevantne dokumente koji se odnose na stipendije učiniti dostupnima na internetskim stranicama JLS-a i to uz natječaj za stipendije
- preispitati kriterije temeljem kojih se dodjeljuju bodovi i pritom voditi računa o odnosu bodova koji se ostvaruju za postignuća i za socijalno-ekonomske kriterije (i volontiranje), a ovisno o opredjeljenju JLS-a u vezi primarne svrhe stipendija (npr. je li stipendija nagrada, poticaj, pomoć ili nešto četvrto)
- nipošto ne obvezivati stipendiste na „volontiranje“, „dobrovoljni“ rad i sl. zbog jezične/ logičke i zakonske suprotnosti obveznosti i dobrovoljnosti
- za dodatno bodovanje volontiranja koristiti kriterije razdoblja volontiranja i minimalnog broja volonterskih sati, a izbjegavati uvjete kao što su trajanje volontiranja, geografsko područje volontiranja manje od područja cijele Republike Hrvatske i uže određenje organizatora volontiranja od zakonskih mogućnosti
- ukoliko JLS ipak odluči bodovati samo volontiranje provedeno na manjem geografskom području ili samo kod nekih organizatora volontiranja, utemeljeno i jasno opisno odrediti i/ili javno objaviti (p)opis organizacija kod kojih JLS priznaje/ boduje volontiranje kandidatima za stipendije
- za dokazivanje uloženi volonterskih sati koristiti isključivo potvrde o volontiranju odnosno ispunjene i ovjerene volonterske knjižice